

2024-2025

Unitat Docent Facultat de
Medicina

Salut/ **Germans Trias i Pujol**
Hospital

Grau en Infermeria

Universitat Autònoma de Barcelona

[Programa de Cures en Infermeria en situacions Complexes]

Grau en Infermeria

RELACIÓ DEL PROFESSORAT DE CURES COMPLEXES

- **Dra. Rebeca Gómez Ibáñez**
Professora titular Departament d'infermeria UAB.
Coordinadora d'assignatura.
E-MAIL: Rebeca.Gomez@uab.cat

- **Sra. Cristina Casanovas Cuellar.**
Professora Vinculada Departament d'infermeria UAB.
Responsable d'assignatura.
E-MAIL: Cristina.Casanovas@uab.cat

PROGRAMA DE CURES COMPLEXES

Classes teòriques: 25h 1 ETC

Elaboració de treball/ Estudi personal/ Lectura d'articles/ Informes d'interès: 47,25h 1,89 ETC

OBJECTIUS I COMPETÈNCIES**Objectiu general**

Les infermeres s'enfronten sovint amb la mort o en situacions complexes de salut.

Això pot generar por i ansietat, fent que l'atenció que rep el pacient en aquesta situació no sigui l'adequada.

Aquesta assignatura vol formar als estudiants per a que afrontin les cures de pacients en situacions complexes i en les fases de final de la vida.

Objectius específics

- Analitzar el concepte de cures pal·liatives des d'un model infermer.
- Identificar les accions que ajuden a garantir el confort, el benestar i la qualitat de vida a les persones en situacions complexes i/o terminals.
- Seleccionar els plans de cures més adients que permetin intervenir.

Competències a adquirir

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Demostrar que es coneixen les estratègies per adoptar mesures de confort i atenció de símptomes, dirigides al pacient i la seva família, en l'aplicació de cures pal·liatives que contribueixin a alleugerir la situació de malalts avançats i terminals.
- Dissenyar sistemes de cures dirigits a persones, famílies o grups, avaluar-ne l'impacte i establir-hi les modificacions oportunes.
- Fomentar estils de vida saludables, l'autocura, donant suport al manteniment de conductes preventives i terapèutiques.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Planificar i dur a terme cures infermeres dirigides a persones, famílies o a grups, orientades als resultats en salut, i avaluar-ne l'impacte a través de guies de pràctica clínica i assistencial que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cuida un problema de salut.
- Protegir la salut i el benestar de les persones o grups atesos garantint la seva seguretat.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar la metodologia científica en les pròpies intervencions.

1. CONEIXEMENTS PREVIS NECESSARIS

No hi ha requisits, encara que es recomana la realització prèvia de les assignatures incloses en la matèria Infermeria Clínica.

2. CONTINGUTS

La complexitat en l'àmbit de la salut es refereix a aquelles situacions que impliquen una dificultat afegida en el maneig, control i gestió del problema de salut. Això causa la necessitat d'ajustar itineraris terapèutics i plans d'atenció específics al pacient, tenint en compte aspectes fisiopatològics, psicològics, familiars i socials.

Els continguts que s'han seleccionat proporcionaran les eines per valorar i prioritzar les cures als pacients i les seves famílies davant d'aquestes situacions complexes. Es treballaran els següents continguts:

- CURES PAL·LIATIVES. PERSONES EN EL FINAL DE LA VIDA

Són aquelles cures destinades a alleujar o prevenir el patiment de pacients amb una malaltia amb mal pronòstic i sense cura. És important estudiar:

- Com s'aborden aquests pacients.
- Quines necessitats concretes presenten.
- Plans de cures individualitzats.
- Atenció al familiar i al pacient.
- Maneig del dolor.
- Recolzament emocional.
- Afrontar el procés de morir.

- PROCESSOS CRÒNICS COMPLEXOS

El pacient crònic complex és una persona que presenta comorbiditat, pluripatologia, polimediació i un entorn de recolzament familiar i social dificultós. Per tant, s'estudiarà:

- Cuidar a pacients amb una afectació física i emocional intensa.
- Abordatge de la fragilitat, vulnerabilitat i dependència. Ajudes socials i institucionals.
- Importància del rol del cuidador. Sobrecàrrega.

- PROCESSOS ONCOLÒGICS

El càncer és una malaltia molt freqüent i devastadora, sent una de les primeres causes de mort a nivell mundial. És important aprofundir en:

- Afectació física, social i familiar.
- Afrontament de la malaltia.
- Abordatge de les seves necessitats.

- PROCESSOS NEURODEGENERATIUS

Les malalties neurodegeneratives són processos incurables i limitants, que es produeixen per una degeneració progressiva i mort neuronal. En aquest context, s'analitzarà:

- Impacte físic, social i familiar.
- Tipus d'afectacions: equilibri, moviment, parla, respiració i funcions cardíacaques.
- Recursos institucionals.
- Estudis experimentals en aquest àmbit. Importància de la figura del cuidador.

3. METODOLOGIA DOCENT

Classes teòriques i Reflexives grupals

El contingut de l'assignatura es farà en diferents sessions (amb durades diferents d'entre 1h i 5h).

Es faran diferents activitats d'ensenyament-aprenentatge:

- Sessions teòriques amb suport audiovisual impartides pel professorat.

Activitats de treball grupal:

- Reflexió crítica d'articles originals o publicacions/notícies actuals.
- Exposició de les idees principals.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

4. RESULTATS D'APRENTATGE

1. Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
2. Analitzar críticament els principis i valors que regeixen l'exercici de la professió infermera.
3. Analitzar les bases de les cures en persones amb dolor.
4. Analitzar les bases de les cures pal·liatives en persones en situació crítica i processos de final de vida.
5. Analitzar les desigualtats de gènere, així com els factors que les sustenten, des dels diferents sistemes: el sistema familiar, el de parentiu, l'econòmic, el polític, el simbolisme i els sistemes educatius.
6. Analitzar les dificultats, els prejudicis i les discriminacions, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.
7. Aplicar els coneixements sobre la fisiopatologia i els condicionants de la salut a les cures infermeres.
8. Demostrar habilitat en l'execució de procediments i tècniques d'infermeria.
9. Descriure les alteracions de salut més prevalents en l'adult, les seves manifestacions (necessitats alterades) i les cures infermeres que cal desenvolupar en aquests problemes de salut.
10. Descriure les normes de seguretat que cal tenir en compte davant de problemes produïts per situacions clíniques relacionades amb l'administració farmacològica d'acord amb la normativa vigent.
11. Desenvolupar habilitats d'aplicació del mètode científic en les intervencions infermeres.
12. Dissenyar cures dirigides a persones en situació de malaltia avançada i en situació de final de vida que recullin les estratègies adequades per millorar el confort i alleujar la situació, tenint en compte els valors i les preferències de les persones malaltes i les seves famílies.
13. Identificar els factors de risc determinants en el procés de salut-malaltia a nivell físic, emocional, social i ambiental.
14. Identificar les diferents mesures de confort a nivell físic, emocional i espiritual en la fase avançada de la malaltia i en situació de final de la vida.
15. Identificar les guies de pràctiques clíniques i assistencials relacionades amb l'atenció a les demandes de salut de les persones durant tot el cicle vital i en les alteracions que es poden presentar.
16. Identificar les implicacions socials, econòmiques i mediambientals de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit de coneixement propi.
17. Identificar les necessitats d'atenció i les estratègies de cures infermeres a les persones en situació de malaltia avançada i en situació de final de vida, així com les dels seus familiars.
18. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
19. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
20. Reconèixer les respostes psicosocials davant la pèrdua i la mort i conèixer les mesures oportunes per ajudar les persones i famílies en aquestes circumstàncies.

5. CONTINGUT DEL PROGRAMA

4.1.- Classes teòriques

DATA Hora	TEMA	PROFESSORA
1er Semestre		
09/09/2024 10h a 14h	Introducció Concepte de Vulnerabilitat	Gómez Rebeca
16/09/2024 10h a 14h	Vulnerabilitat i Complexitat	Gómez Rebeca
20/09/2024 11h a 13h	Malalties Neurodegeneratives	Casnovas Cristina
24/09/2024 8:30h a 13h	Malalties Neurodegeneratives	Casnovas Cristina
27/09/2024 10h a 14h	Complexitat i Cures Pal·liatives	Gómez Rebeca
04/10/2024 8:30h a 13h	Malalties Oncològiques	Casnovas Cristina
15/10/2024 8:30h a 13h	<i>PRESENTACIÓ DE TREBALLS</i>	Casnovas Cristina
21/11/2024 9h	EXAMEN FINAL CISC	Casnovas Cristina
21/01/2025 9h	EXAMEN RECUPERACIÓ CISC	Casnovas Cristina

6. AVALUACIÓ

Títol	PES	Hores	ECTS	Resultats aprenentatge
Avaluació escrita mitjançant proves objectives: ítems de resposta múltiple.	50%	2h	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13,14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Defensa oral de treballs	10%	0,5	0,02	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13,14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Entrega de informes / Treballs	40%	0,25	0,01	

1. El sistema d' activitats d'avaluació general consta de tres fases

- Prova escrita (50%): aquesta avaluació és durà a terme mitjançant la resposta escrita a preguntes obertes i/o tancades relacionades amb els continguts teòrics.
- Defensa oral (10%): defensa grupal del treball realitzat, mitjançant suport informàtic.
- Entrega d'informes (40%): entrega del treball grupal realitzat.

Les activitats avaluatives es duran a terme en tres moments diferents segons calendari.

2. Aquesta assignatura inclou la possibilitat d'acollir-se a l'avaluació única.

La sol·licitud d'avaluació única suposa la renúncia a l'avaluació continuada i implica el lliurament en una única data del nombre necessari d'evidències avaluadores per acreditar i garantir la consecució dels objectius i els resultats d'aprenentatge establerts en l'assignatura.

L'avaluació única suposa una *única data d'avaluació en el calendari i es realitzaran diferents activitats avaluatives en aquesta data:*

- Prova escrita (50%): aquesta avaluació és durà a terme mitjançant la resposta escrita a preguntes obertes i/o tancades relacionades amb els continguts teòrics.
- Prova escrita (40%): resolució d'un cas amb diferents preguntes de resposta curta/reflexiva relacionades amb els continguts teòrics.
- Defensa oral (10%): defensa individual dels punts clau del cas plantejat. Sense suport informàtic.

OBTENCIÓ DE LA QUALIFICACIÓ FINAL

- Excel·lent (EX). L'estudiant ha assolit les competències avaluades i les duu a terme de manera autònoma fent les seves justificacions amb evidències.
- Notable (N). L'estudiant ha assolit les competències avaluades i les duu a terme de manera autònoma amb algunes evidències.
- Aprovat (AP). L'estudiant pot assolir les competències avaluades amb supervisió.
- Suspens (SS). L'estudiant no ha assolit les competències avaluades.
- No avaluable (NA). L'estudiant no ha realitzat les activitats programades per tal d'assolir les competències.

ASPECTES A TENIR EN COMPTE

1.- La qualificació final de la assignatura serà la mitjana ponderada de cadascuna de les activitats d'avaluació.

Segons l'acord 4.4 del Consell de Govern 17/11/2010 de la normativa d'avaluació, les qualificacions seran: Del

0 a 4.9 = Suspens Del 5.0 al 6.9 = Aprovat Del 7.0 al 8.9 = Notable Del 9.0 al 10 = Excel·lent Del 9.0 al 10 Matricula d'Honor

2.- El requisit per a l'obtenció de la nota final és haver-se presentat a totes les parts avaluatives i haver obtingut una puntuació mínima de 5 a cadascuna d'elles.

3.- Es considerarà no avaluable i es puntuarà com a zero, quan l'estudiant no s'hagi presentat a una de les proves d'avaluació.

4.- L'estudiant té dret a la revisió de les proves d'avaluació. Per a tal fi es concretaran les dates al Campus Virtual o per correu electrònic.

5.- La valoració de situacions especials i particulars, serà valorada per una comissió avaluadora configurada a

tal efecte, per tal de dissenyar, si s'escau, una prova final de recuperació.

6.- Els estudiants que no hagin superat l'assignatura es podran presentar a un examen final o una prova final de recuperació. Per tenir dret a la prova final de recuperació l'estudiant s'ha d'haver presentat a totes les proves d'avaluació.

7. BIBLIOGRAFIA

- Jiménez López R, Román López P, Díaz Cortés, M. Cuidados de enfermería en situaciones complejas desalud. TEXD Documentos: Almería; 2017. ISBN: 978-84-16642-87-8
- Granados Gámez, G. Aplicación de las Ciencias Psicosociales al ámbito del cuidar. Colección cuidados desalud avanzados. 1ª ed. Barcelona: Elsevier; 2014.
- Martínez Cruz B, Monleón Just M, Carretero Lanchas Y, García-Baquero Merino MT. Enfermería en cuidados paliativos y al final de la vida. 1ª ed. Barcelona: Elsevier; 2012
- Programa de prevenció a l'atenció a la cronicitat de Catalunya.
- https://salutweb.gencat.cat/web/.content/_ambits-actuacio/Linies-dactuacio/Estrategies-de-salut/Cronicitat/DocumentMalaltiesneurodegeneratives.
- Neuroalianza. Alianza Española de Enfermedades Neurodegenerativas.
- <http://neuroalianza.org/las-enfermedades-neurodegenerativas/> Asociación Española contra el cáncer. Conceptos importantes.
- Asociación Española contra el cáncer. Conceptos importantes.<https://www.aecc.es/es/todo-sobre-cancer/glosario>
- Canal salut "cures pal.liatives".<http://canalsalut.gencat.cat/ca/salut-az/c/cures-palliatives/cures-palliatives>
- Walsh D. Medicina Paliativa. 1ª ed. Barcelona: Elsevier;2010.
- Gonzalez Otero J, Stablé Duharte M. Cuidados Paliativos. Recomendaciones terapéuticas para Atención Primaria. 1ª ed. Barcelona: Editorial Médica Panamericana;2014.
- González Barón M. Compendio del tratado de medicina paliativa. 1ª ed. Barcelona: Editorial Médica Panamericana;2007.
- Cruz Aquaroni, M cruz. Compendio de patologías. Barcelona: Ediciones Dae grupo Paradigma; 2016.